

Економіка галузей сільського господарства

УДК 338.432:005.591.6:339.924(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18873558>

**Інноваційний потенціал розвитку агропромислових підприємств
України**

Волощук Максим Володимирович,

кандидат сільськогосподарських наук, докторант Інституту тваринництва

Національної академії аграрних наук,

м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0009-0004-5605-9826>

Лагодієнко Наталія Володимирівна,

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування,

Міжнародний університет бізнесу і права,

м. Миколаїв, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8472-1395>

Лагодієнко Володимир Вікторович,

д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі

Одеський національний технологічний університет,

м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-9768-5488>

Прийнято: 15.02.2026 | Оpubліковано: 25.02.2026

***Анотація:** Агропромисловий комплекс України перебуває у фазі глибокої трансформації, що зумовлена викликами воєнного стану та вимогами європейської інтеграції. Забезпечення ролі аграрного сектору як гаранта економічної стабільності (понад 60 % товарного експорту у 2024 р.)*

потребує системної реалізації інноваційного потенціалу. В сучасних умовах він трансформується з інструменту прибутку на ключовий механізм виживання, адаптації та відновлення на новій технологічній основі.

Метою статті є комплексний аналіз складових та факторів реалізації інноваційного потенціалу агропідприємств України в умовах війни, а також визначення стратегічних пріоритетів модернізації галузі на основі цифрових технологій та принципів сталого розвитку до 2025 року.

У дослідженні використано методи системного аналізу, факторного аналізу конкурентоспроможності та логічного узагальнення даних Державного аграрного реєстру (ДАР) і міжнародних моніторингових систем.

Визначено структуру інноваційного потенціалу, що включає фінансово-інвестиційний, кадровий, технологічний та інституційно-цифровий компоненти. Доведено, що реєстрація у ДАР та інтеграція в європейські системи (IACS/FSDN) стали критичною умовою доступу до ресурсів, зокрема програми «5–7–9 %». Виявлено виникнення «інноваційної гнучкості», що проявляється у впровадженні AgTech-рішень (точного землеробства, супутникового моніторингу) для компенсації дефіциту ресурсів. Обґрунтовано стратегічну необхідність синхронізації аграрної політики України зі Спільною аграрною політикою ЄС та Європейським зеленим курсом. Встановлено, що пріоритетами до 2030 року є цифрова прозорість, ресурсоефективність та інтелектуалізація людського капіталу, що дозволить українському агробізнесу інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості.

Ключові слова: *інноваційний потенціал, агробізнес, воєнний стан, євроінтеграція, AgTech, точне землеробство, Державний аграрний реєстр (ДАР), сталий розвиток, Green Deal, економічна стійкість.*

Innovation Potential for the Development of Agro-industrial Enterprises of Ukraine

Maksym Voloshchuk,

Candidate of Agricultural Sciences, Doctoral Student, Livestock Farming Institute
of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine.

Livestock Farming Institute of the National Academy of Agrarian Sciences of
Ukraine, <https://orcid.org/0009-0004-5605-9826>

Nataliia Lagodiienko,

Doctor of Science in Economics, Professor, Professor, Department of Finance,
Accounting and Taxation,

International University of Business and Law,
Mykolaiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-8472-1395>

Volodymyr Lagodiienko,

Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Marketing,
Entrepreneurship and Trade,

Odesa National University of Technology,
Odesa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-9768-5488>

Abstract: *The agro-industrial complex of Ukraine is currently at a critical point of transformation, driven by the internal challenges of martial law and the external requirements of global market integration. As the backbone of the national economy, providing over 60% of total exports in 2024, the agricultural sector's survival and growth depend on the systematic realization of its innovation potential. This potential has evolved from a mere profit-maximization tool into a vital*

mechanism for adaptation to extreme risks and reconstruction on a new technological basis.

The article aims to provide a comprehensive analysis of the components and factors for implementing the innovation potential of Ukrainian agri-food enterprises under martial law, and to determine strategic priorities for industry modernization based on digital technologies and sustainable development goals through 2025.

The research employs methods of system analysis, factor analysis of competitiveness, and logical generalization of data from the State Agrarian Register (SAR) and international monitoring systems (IACS).

The study identifies five core components of innovation potential: financial investment, human capital (intellectual), technological, and institutional digital. It is established that the "institutional-digital" component, specifically integration with the State Agrarian Register (SAR), has become a prerequisite for accessing financial resources, such as the "5–7–9%" affordable credit program. The research highlights the shift toward "innovative flexibility," in which AgTech solutions (precision farming, satellite monitoring, and autonomous energy systems) help address resource shortages and labor deficits. Special attention is paid to the synchronization of Ukrainian agricultural policy with the EU Common Agricultural Policy (CAP) and the European Green Deal. The implementation of the FSDN (Farm Sustainability Data Network) is identified as a key tool for monitoring environmental footprints. The study concludes that the future of the sector lies in the synergy of digital transparency, resource efficiency, and high-tech human capital, positioning Ukraine not only as a global food supplier but as a technologically advanced agrarian leader.

Keywords: *innovation potential, agribusiness, martial law, European integration, AgTech, precision farming, State Agrarian Register (SAR), sustainable development, Green Deal, economic resilience.*

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс України на сучасному етапі свого розвитку перебуває в точці глибокої трансформації, зумовленої як внутрішніми викликами воєнного стану, так і зовнішніми вимогами глобального ринку та євроінтеграційних процесів. Сільське господарство традиційно виступає фундаментом національної економіки, забезпечуючи близько 10 % валового внутрішнього продукту, а за умови врахування суміжних галузей харчової промисловості ця частка сягає 20 %. Більше того, у 2024 році аграрний сектор забезпечив понад 60 % всього товарного експорту України, що підтверджує його критичну роль як основного джерела валютних надходжень та гаранта економічної стабільності [1]. Проте подальше зростання та навіть утримання поточних позицій неможливе без системної реалізації інноваційного потенціалу підприємств.

Інноваційний потенціал агропромислового підприємства – це складна, багатогранна категорія, що відображає не лише наявність певних технологічних новинок, а й системну готовність структури до впровадження змін, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності. В умовах повномасштабної війни це поняття набуло нових значень: тепер це не лише інструмент максимізації прибутку, а й ключовий механізм виживання та адаптації до екстремальних ризиків. Інноваційний потенціал фактично стає початком будь-якого проєкту модернізації, інтегруючи в собі стратегічні, технічні та організаційні зміни, що реалізуються в специфічних природно-кліматичних та жорстких конкурентних умовах.

Актуальність дослідження інноваційного потенціалу зумовлена необхідністю відбудови зруйнованих війною потужностей на новій технологічній основі. Це передбачає перехід від екстенсивних методів господарювання до інтенсивних моделей, заснованих на цифрових даних, точному землеробстві та екологічній стійкості. Такий перехід є не лише

вимогою часу, а й обов'язковою умовою інтеграції до Спільної аграрної політики (САП) Європейського Союзу та дотримання цілей Європейського зеленого курсу. У цьому контексті інноваційний потенціал виступає як міра здатності підприємства трансформувати виклики навколишнього середовища у стратегічні переваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних та прикладних аспектів інноваційного розвитку аграрного сектору України має ґрунтовну наукову базу, сформовану кількома поколіннями вчених. Концептуальні засади формування інноваційної політики в АПК та визначення сутності інноваційного потенціалу закладені у працях таких провідних науковців, як О. Г. Шпикуляк, М. Й. Малік, Ю. О. Лупенко [2] та П. Т. Саблук [3]. Їхні дослідження дозволили структурувати розуміння інноваційного процесу як системного явища, що охоплює технічну модернізацію, організаційну перебудову та інституційну трансформацію галузі.

Особливої уваги заслуговує внесок О. Г. Шпикуляка, який у своїх працях, зокрема в монографіях та статтях у журналі «Економіка АПК» [4], детально проаналізував інституційне забезпечення інноваційної діяльності. Він аргументував, що інноваційна активність в аграрній сфері залежить не лише від економічних стимулів, а й від ефективності взаємодії науково-технологічних установ та реального сектору виробництва. Шпикуляк виділяє конкуренцію та потенціал конкурентоспроможності як головні рушійні сили, що змушують сільськогосподарські підприємства ініціювати технічні та організаційні зміни навіть за несприятливих макроекономічних умов.

Питання стратегічного управління інноваційним розвитком в умовах глобалізаційних викликів та загроз безпеці детально розглянуто у працях Ю. В. Самойлик, Т. В. Боровика та М. В. Вернигори [5]. Ці автори наголошують на необхідності формування адаптивних стратегій, які б враховували не лише

економічні вигоди, а й екологічні та соціальні параметри сталого розвитку. Їхні дослідження підкреслюють, що в умовах воєнного стану інноваційний потенціал має бути переорієнтований на ресурсозбереження та автономність виробничих циклів.

Сучасний етап наукового дискурсу (2024–2025 роки) представлений роботами експертів Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) [6], які фокусуються на практичних інструментах державної підтримки інновацій. Зокрема, аналізуються механізми функціонування Державного аграрного реєстру (ДАР) та впровадження інтегрованої системи адміністрування і контролю (IACS), що є фундаментом для цифрової трансформації галузі відповідно до стандартів ЄС. Питання прикладного застосування AgTech-рішень та управління даними в агробізнесі активно висвітлюються у публікаціях Б. Круглика [7] та аналітичних звітах Українського центру європейської політики [1]. Ці праці демонструють перехід від теоретичного обґрунтування інновацій до розробки конкретних алгоритмів їх впровадження в повсякденну діяльність агропідприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Загалом, незважаючи на значну кількість публікацій, питання реалізації інноваційного потенціалу в умовах затяжного військового конфлікту та необхідності швидкої адаптації до вимог Європейського зеленого курсу потребують подальшого поглибленого дослідження, що і визначає напрям даної статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний аналіз складових та факторів реалізації інноваційного потенціалу агропромислових підприємств України в умовах воєнного стану та євроінтеграції, а також визначення стратегічних пріоритетів модернізації галузі на основі цифрових технологій та сталого розвитку до 2025 року.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний потенціал агропромислового підприємства не є статичною величиною; це динамічна характеристика, що відображає здатність суб'єкта господарювання до сприйняття, адаптації та генерації нових знань і технологій. У науковій літературі цей потенціал часто сегментують на кілька взаємопов'язаних компонентів, кожен з яких відіграє критичну роль у загальній стійкості підприємства. Фінансово-інвестиційний компонент визначає ресурсні межі модернізації, кадровий – інтелектуальну здатність до освоєння інновацій, а технологічний – матеріальну базу для трансформації виробничих процесів (таблиця 1).

Таблиця 1

Структурна характеристика компонентів інноваційного потенціалу
агропромислового підприємства

Компонент інноваційного потенціалу	Ключові характеристики	Значення для розвитку підприємства
Фінансово-інвестиційний	Доступ до кредитів («5–7–9 %»), власні кошти, гранти	Можливість оновлення основних засобів та закупівлі ЗЗР
Кадровий (інтелектуальний)	Кваліфікація менеджерів, навички роботи з AgTech	Здатність аналізувати масиви даних та приймати рішення
Технологічний (матеріальний)	Наявність техніки для точного землеробства, IT-інфраструктура	Економія ресурсів та підвищення точності операцій
Інституційно-цифровий	Реєстрація в ДАР, відповідність стандартам ЄС	Спрощений доступ до державної та міжнародної підтримки

Джерело: розроблено автором за [8; 9].

В умовах України інноваційний потенціал виступає як початкова ланка впровадження стратегічних проектів, що мають на меті не лише підвищення врожайності, а й зміну самої філософії виробництва. Це особливо актуально в контексті природно-кліматичних змін, де традиційні методи вже не забезпечують очікуваної стабільності.

Запропонована авторами модель (рис. 1) розглядає інноваційний потенціал агропідприємства не як статичний набір ресурсів, а як динамічну систему, що функціонує під тиском екстремальних зовнішніх чинників.

Другий і третій порядки інсайтів вказують на те, що ці компоненти знаходяться у прямій залежності: без інституційної прозорості (реєстрація в ДАР) підприємство втрачає доступ до фінансового ресурсу (пільгові кредити), що унеможлиблює технологічне оновлення, навіть за наявності кваліфікованих кадрів. Таким чином, інноваційний потенціал – це ланцюгова реакція, де слабкість однієї ланки нівелює силу інших.

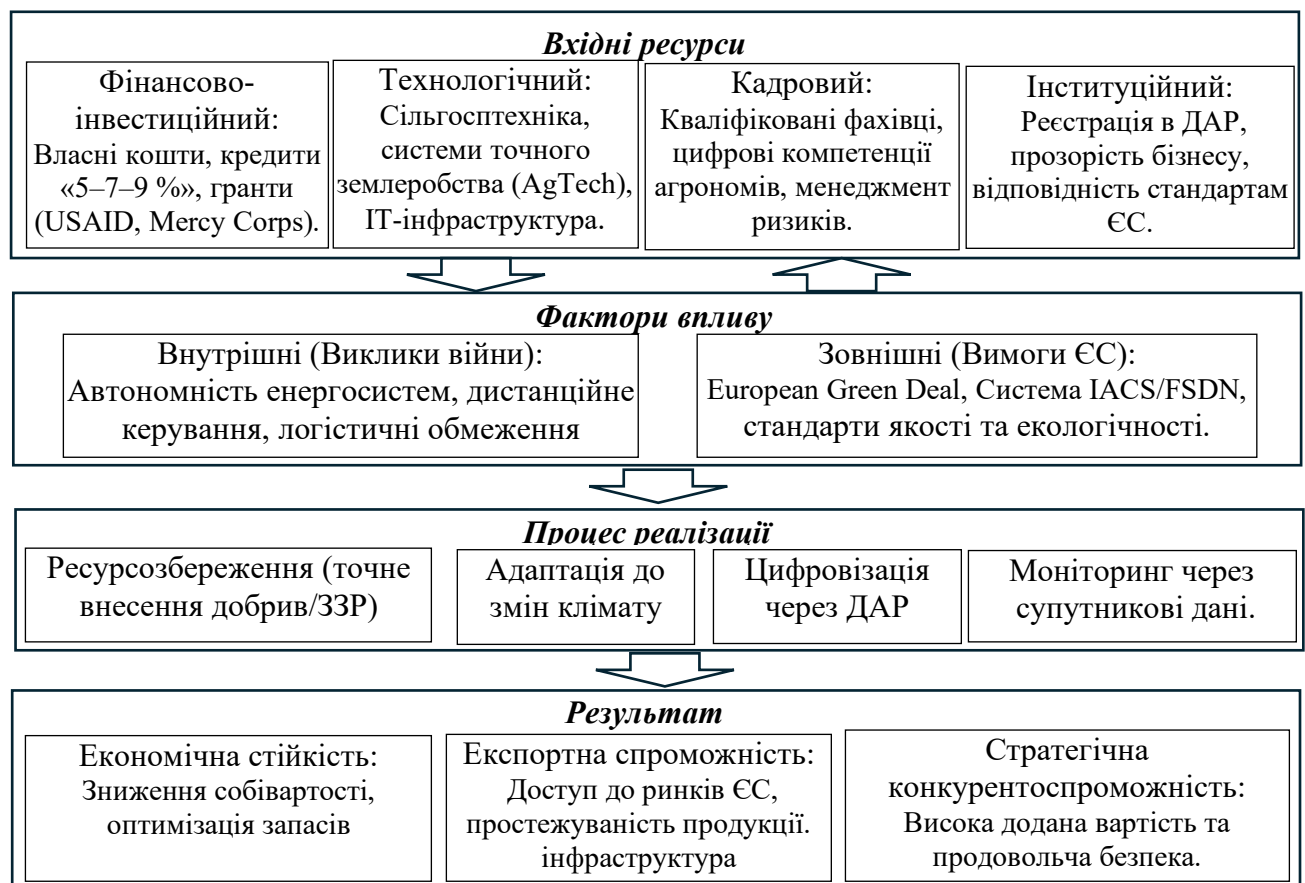

Рис. 1. Структурно-логічна модель реалізації інноваційного потенціалу агропідприємств в умовах воєнного стану та євроінтеграції

Джерело: розроблено автором.

Повномасштабна агресія кардинально змінила пріоритети агробізнесу. Якщо раніше інновації спрямовувалися на агресивне розширення та максимальну продуктивність, то у 2024–2025 роках вони переорієнтувалися на ефективність використання кожного гектара та кожної тонни палива. Держава, усвідомлюючи ці виклики, запровадила комплекс заходів, спрямованих на підтримку стабільності агросектору. Пролонгація пільгових кредитів за програмою «5–7–9 %» до 31 березня 2027 року для договорів, укладених у 2022–2025 рр. [10], стала критично важливим фактором збереження ліквідності підприємств.

Цей крок дозволяє аграріям не лише сіяти та збирати врожай, а й відбудовувати знищені господарства на нових технологічних засадах. Важливо розуміти, що кредитування в умовах війни виконує функцію інноваційного стимулу: підприємства змушені шукати технології з швидким терміном окупності та низькими операційними витратами. Заходи НІСД підкреслюють, що державна підтримка тепер фокусується на формуванні конкурентоспроможного та стійкого сектора, який відповідатиме вимогам вступу до ЄС.

Аналіз поточної ситуації свідчить про виникнення нового типу «інноваційної гнучкості», коли підприємства переходять на автономні енергосистеми, впроваджують цифрові рішення для дистанційного керування полями у прифронтових зонах та шукають шляхи диверсифікації логістики. У цьому контексті інноваційний потенціал виступає як адаптивний механізм, що мінімізує вплив фізичного руйнування активів через інтелектуалізацію виробничих процесів.

Цифрова трансформація агропромислового комплексу України у 2024–2025 роках досягла рівня, коли вона сприймається не як додаткова перевага, а як необхідна умова операційної діяльності. Використання AgTech-рішень дозволяє агропідприємствам компенсувати дефіцит ресурсів та робочої сили.

Україна запустила унікальні AgTech-платформи, які не мають аналогів у світі за рівнем інтеграції даних.

Рівень впровадження цифрових технологій та їхній безпосередній вплив на інноваційний потенціал галузі систематизовано у таблиці 2.

Таблиця 2

Індикатори впровадження цифрових технологій в АПК України та їх вплив на інноваційну активність (2024–2025 рр.)

Показник впровадження цифрових технологій	Стан на 2024-2025 рр.	Вплив на інноваційний потенціал
Охоплення земель у ДАР	Понад 7 млн ділянок (>80 % угідь)	Прозорість та можливість отримання цільових субсидій
Кількість користувачів ДАР	Понад 200 тисяч	Масове залучення малих фермерів до цифрової екосистеми
Використання супутникового моніторингу	Повсюдне у великих та середніх господарствах	Дистанційне управління та швидке реагування на стреси рослин
Інтеграція з IACS/ICAK	Етап активного впровадження	Підготовка до прямої взаємодії з фінансовими інститутами ЄС

Джерело: розроблено автором за [7, 11].

Точне землеробство в сучасних умовах базується на комбінації внутрішніх та зовнішніх факторів: менеджменту, технологій та погодних умов. Ключовим аспектом стає робота з даними. Для ефективного аналізу поля необхідно оперувати масивом даних за останні 15 років, що включає історію сівоzmіни та врожайності [11]. Це дозволяє виділяти домінуючі зони на полі та диференційовано вносити добрива і насіння, що призводить до суттєвої економії.

Глибоке розуміння інноваційного потенціалу в цифровій сфері передбачає перехід від простого накопичення даних до їх глибокої аналітики. Як зазначає Богдан Круглик, точне землеробство – це не формула, а процес керування прибутком через економію ресурсів [7]. В умовах високих цін на енергоносії та логістичних труднощів, здатність підприємства впроваджувати такі рішення визначає його місце на ринку. Більше того, цифровізація створює

підґрунтя для простежуваності продукції, що є обов'язковою вимогою європейських споживачів.

Фінансовий складник інноваційного потенціалу залишається найбільш вразливим в умовах дефіциту державного бюджету. Проте залучення міжнародних ресурсів створює нові можливості для модернізації. Програми міжнародних партнерів, таких як USAID «Врожай», забезпечують агровиробників не лише насінням та добривами, а й технологічною експертизою, особливо у постраждалих регіонах.

Важливим елементом є розвиток агрегаційних моделей, підтриманих грантами, що дозволяє малим виробникам у ягідництві та овочівництві інтегруватися у великі ланцюги постачання. Це стимулює інновації в пакуванні, зберіганні та сертифікації продукції. Mercu Corps та інші організації надають фінансову допомогу, яка часто стає єдиним джерелом для інвестицій у нове обладнання для малих і середніх підприємств.

Державна політика у 2024 році продемонструвала високу ефективність через ДАР: 31,6 тисяч агровиробників отримали допомогу на суму 3,88 млрд грн [12]. Такий підхід мінімізує корупційні ризики та гарантує, що кошти потрапляють саме до тих суб'єктів, які ведуть прозору діяльність. У довгостроковій перспективі це формує культуру інвестиційної привабливості, де фінансовий стан підприємства аналізується на основі верифікованих цифрових даних, а не паперових звітів.

Слід також звернути увагу на роль Виплатної агенції [13] – нової інституції, створення якої передбачено законодавством для адміністрування та моніторингу фінансової допомоги. Це крок до створення незалежної та прозорої системи, яка відповідає кращим практикам ЄС і підвищує довіру міжнародних інвесторів до українського агросектору.

Людський капітал є двигуном будь-якої інновації. Проте в аграрному секторі України спостерігається певний парадокс: за наявності передових

технологій відчувається гострий дефіцит фахівців, здатних ними керувати. Факторний аналіз конкурентоспроможності трудових ресурсів вказує на те, що продуктивність праці в рослинництві безпосередньо залежить від рівня володіння цифровими навичками.

Сучасний агроном – це вже не просто фахівець із рослинництва, а аналітик даних, який працює з картами вегетації, прогнозами погоди та алгоритмами точного висіву. Управління персоналом (HR-менеджмент) на агропідприємствах трансформується з використанням моделей оптимізації та економетрики, що дозволяє раціонально розподіляти навантаження та мотивувати працівників до освоєння нових компетенцій.

Інноваційна парадигма забезпечення стійкості підприємства вимагає від менеджменту здатності працювати в умовах високої невизначеності. Це включає методи управління інноваційними ризиками та особливості ризиків сільськогосподарського виробництва, які в умовах війни зросли експоненціально. Таким чином, інвестиції у навчання персоналу стають не менш важливими, ніж інвестиції у закупівлю комбайнів чи дронів.

Стратегія розвитку сільського господарства до 2030 року [14] чітко орієнтує український АПК на європейську модель розвитку. Це означає, що інноваційний потенціал підприємств повинен бути спрямований на досягнення цілей Європейського зеленого курсу (ЄЗК). Основними викликами тут є скорочення використання пестицидів, підвищення енергоефективності та впровадження принципів циркулярної економіки.

Адаптація до стандартів ЄС у сфері ветеринарної медицини та благополуччя тварин стимулює інновації у тваринництві. Концепція Державної цільової економічної програми розвитку тваринництва до 2033 року передбачає підтримку господарств, які впроваджують сучасні технології утримання та годівлі, що відповідають екологічним нормам.

Одним із ключових інструментів у цьому процесі є Система сільськогосподарських даних (ССД/FSDN) [15], яка дозволяє збирати та аналізувати дані щодо сталого розвитку фермерських господарств. Це дає можливість підприємствам об'єктивно оцінювати свій екологічний слід та впроваджувати коригувальні інновації. Спрощення процедур поширення сортів овочевих культур до їх офіційної реєстрації також сприяє швидшому впровадженню селекційних новинок, адаптованих до змін клімату.

Європейська інтеграція створює «привілейований доступ» на ринки, але цей доступ відкрито лише для тих, хто демонструє інноваційну готовність та прозорість виробничих ланцюгів. Відповідно, інноваційний потенціал стає перепусткою до глобального ринку капіталу та збуту.

Висновки. Дослідження інноваційного потенціалу агропромислових підприємств України у період 2024–2025 років дозволяє зробити висновок про те, що галузь перебуває у стані активного технологічного та інституційного переформатування. Незважаючи на катастрофічні виклики війни, аграрний сектор не лише зберігає свою роль як опора економіки, а й демонструє здатність до швидкої модернізації на основі цифрових та екологічних рішень.

Основними детермінантами розвитку інноваційного потенціалу до середини 2025 року визначено:

1. Цифрова прозорість: масове використання Державного аграрного реєстру (ДАР) та інтеграція в європейські системи адміністрування (IACS) стають обов'язковими для отримання будь-яких видів підтримки та інвестицій.

2. Ресурсна ефективність через AgTech: перехід до точного землеробства та глибокого аналізу історичних даних полів дозволяє підприємствам зберігати прибутковість при зростанні витрат на вхідні ресурси.

3. Державна підтримка та міжнародне партнерство: програми пільгового кредитування («5–7–9 %») та грантова допомога від USAID та інших донорів створюють фінансовий місток для відновлення та модернізації активів у воєнний період.

4. Адаптація до Європейського зеленого курсу: екологізація виробництва та дотримання стандартів ЄС перетворюються з формальних вимог на стратегічні переваги для експорту.

5. Інтелектуалізація кадрового ресурсу: здатність персоналу працювати з високотехнологічним обладнанням та складними масивами даних визначає реальну продуктивність впроваджених інновацій.

Перспективи подальшого розвитку галузі лежать у площині повної синхронізації української аграрної політики зі спільною аграрною політикою ЄС. Це вимагатиме від підприємств подальшого нарощування інноваційного потенціалу, фокусуючись на простежуваності, якості та екологічній безпеці продукції. Стратегічне планування на період до 2030 року створює необхідні рамки для того, щоб український агробізнес став не лише найбільшим, а й одним із найбільш технологічно розвинених у світі.

Список використаних джерел

1. Басиста Я. Європейський зелений курс у сільськогосподарському секторі України: виклики і можливості. ГО «Український центр європейської політики» (УЦЄП). 2025. URL: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/doslidzhennya-yezk_i_agroprodsektoru_ukrayiny.pdf.

2. Розвиток сільськогосподарської кооперації в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови аграрної економіки / М.Й. Малік, Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк та ін.; за ред. М.Й. Маліка. Київ: ННЦ „ІАЕ”, 2023. 194 с.

3. Саблук П. Т. Агроекономічні трансформації в Україні: напрями та перспективи розвитку : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2016. 372 с.

4. Шпикуляк О. Г., Малік М. Й. Інституціональний аналіз розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки: методичний аспект. *Економіка АПК*. 2019. № 6. С. 73-82. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201906073>.
5. Самойлик Ю. В., Боровик Т. В., Вернигора М. В. Стратегія інноваційного розвитку агропродовольчого сектору економіки в умовах глобалізаційних загроз і викликів. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2022. Вип. 3. С. 21-28. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/66-3>.
6. Функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення: стан та перспективи. 25.07.2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/funktsionuvannya-rynku-zemel-silskohospodarskoho-pryznachennya-stan-ta>.
7. Круглик Б. Точне землеробство в Україні: визначення та перспективи. Weagro: веб-сайт. 12.08.2024. URL: <https://weagro.com.ua/blog/tochnezemlerobstvo-v-ukrayini-vyznachennya-ta-perspektyvy/>
8. Зроблено в Україні : веб-сайт. URL: <https://madeinukraine.gov.ua/#investments>.
9. ЄС підтримує створення та розвиток Державного аграрного реєстру України, що вже налічує понад 200 000 користувачів. Представництво Європейського Союзу в Україні. 02.04.2025. <https://surl.li/xxihru>.
10. Доступні кредити 5–7–9%»: агровиробники зможуть продовжити пільгові кредити ще на рік. Мінекономіки. 09.09.2025. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/c22ade3c-f678-4a48-8dab-79fc4cdd0eac?lang=uk->.
11. Богдан Круглик: «Дані для агробізнесу — економія ресурсів і керування прибутком». 24.01.2025 URL:

<https://propozitsiya.com/articles/intervyu/bohdan-kruhlyk-dani-dlya-ahrobiznesu-ekonomiya-resursiv-i-keruvannya-prybutkom>.

12. Віталій Коваль: Кількість користувачів Державного аграрного реєстру перевищила 200 тисяч. 31.03.2025. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vitalii-koval-kilkist-korystuvachiv-derzhavnoho-ahrarnoho-reiestru-perevyshchyla-200-tysiach>.

13. Верховна Рада ухвалила створення Виплатної агенції. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/84d2fe48-1bf6-45f8-8d64-70528b3b509e?lang=uk-UA&title=StvorenniaViplatnoiAgentsii>.

14. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.10.2024 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text>.

15. Мінагрополітики запускає пілотний проект мережі збору сільськогосподарських даних FADN/FSDN. 30.10.2024. URL: <https://agroconf.org/content/minagropolitiki-zapuskaie-pilotniy-proekt-merezhi-zboru-silskogospodarskih-danih-fadnfsdn>.